

מאת אורי אבנרי

31 במאי - 2 ביוני 1971

חוק הנישואין

והגירושין האזרחיים

באותו יום בו עסקה הכנסת בדיון דרמטי על הצעת החוק שלנו לביטול האיסור על מעשים הומוסקסואליים (ראה עמודים 15-16), נתחננו על שולחן הכנסת הצעת חוק חדשה, שבוודאי תעורר כבוד היום ויכוח דרמטי לא פחות. זוהי הצעת החוק המלאה הראשונה הבאה להתייחס בלי שום הסתייגות, נישואין וגירושין אזרחיים במדינה. לא לגבי מזונות, כהן-גרופה וחריגים מסוג זה, כפי שמציעים, למשל, ל"ע, אלא לגבי כל אורח. ההצעה היא מיסמך מישפטי מרשים (בומבה!) כדברי אחד הח"כים הצעירים של המערך, שקרא אותה בהתלהבות, והיא כוללת 23 סעיפים מפורטים. ואלה עקרונותיה:

- כל הנישואין במדינת ישראל ייערכו בטכס אזרחי, בפני, רשם - רשם של בית-משפט, שופט-שלום או אדם אחר שימונה על-ידי שר-המשפטים.
- נוסף על טכס זה, יכול אדם לעבור גם טכס דתי מטעם עדתו (ובכלל זה כל, "עדה יהודית מוכרת", דבר המאפשר הכללת היהודים הרפורמיים).
- שני בני-הזוג צריכים להיות בני 17 לפחות, וחופשיים מנישואין. (הצעת-החוק מפרטת בהרחבה את נוהלי הנישואין, מניעת תקלות, וכו').
- כל הגירושין בישראל ייערכו בטכס אזרחי.
- נוסף על טכס זה, יכול כל אדם לדרוש גם טכס דתי, אם הזוג נישא בטכס אזרחי.
- על גירושין חליטי בית-משפט מחוזי.
- כל אחד מבני-הזוג יכול לדרוש גירושין במיקרים הבאים: הסכמת שני הצדדים לגירושין; אחד נטש את השני; בת-הזוג היתה בעת הנישואין בהריון, שלא מבין-הזוג, ובין-הזוג לא ידע על כך; אחד מבני-הזוג הטריד את השני ומנע חיי-משפחה תקינים; אחד מהם הוא חולה-נפש או חולה חשוד-מרפא; אחד מהם סובל ממחלה המונעת חיי-מין תקינים; לדעת בית-המשפט אין סיכוי לחיי-משפחה תקינים.
- אותו בית-משפט יהיה אחראי לחלוקת הרכוש של הזוג המתגרש, ולקביעת מזונות. (הצעת-החוק מפרטת שדרת תקין של ביצוע הגירושין).
- עם הגשת הצעת-חוק זו, בא הקץ לגימומים סביב נושא זה, והכנסת תוכל להכריע בבירור לכאן ולכאן. יהיה ברור מי בכנסת נאמן באמת לעקרונות, ומי משלם לנו רק מסישפטיים. שיערך בעוד כמה חודשים, ביודאי יהיה מעניין.

אנשים

בכנסת

מוכן שהדיון על הצעת-החוק לביטול האיסור על יחסים הומוסקסואליים עורר את כל משאבי ההומור בבית. בדיווח הסתובבו לרוב במזנון. בין השאר סיפר ח"כ יוחנן באדר את הבדיחה הבאה: בני המלך הפרוסי פרידריך הגדול התייצב אחד ממפקדי גדודי הפרשים, ויללה: "תפסתי את אחד החיילים שלי כשהוא בא במוע מיני עם סוסה!" צעק המלך: "מה? תעביר אותו גוייד לחיל-הרגלים!"

באדר, שהצביע בעד הצעת-החוק, התלוצץ שהוא ידרוש שרק במקום זה, בארץ יימשך האיסור על מעשי-סדום. היכן?

במצבנות חשוכות במיוחד, רגיל היו"ר למנות שני

ח"כים, המייצגים את שתי הדעות היריבות, כדי שימנו את הקולות.

שום ח"כ אינו שש לקראת תפקיד זה. אבל רק אחד, זבולון המר, מצא עוז השבוע לסרב למלא את התפקיד.

כשקרא לו יו"ר הישיבה, יצחק נבון, למנות את הקולות בהצעה על ההומוסקסואלים, קרא המר: "איני יכול. לא הבאתי את המשקפיים שלי!" במקומו נאלץ לשרת חברו לסיעה, דניאל לוי.

אחד הח"כים, למראה אנשי מפלגת-העבודה שהציגו נגד הצעת-החוק: "רוב הסוציאליזם-דמוקרטיים אינם סכסואליזם-דמוקרטיים!"

מוכן שהיה גם מישהו שהזכיר את אימרתו הנורסמת של וינסטון צ'רצ'יל, ערב מלחמת-העולם הראשונה, כשקיבל צ'רצ'יל לידיו את תפקיד "הלוור הראשון של האדמירליות" (שר לענייני חיל-הים).

כשהואטם בכך שהוא פוגע במסורת חיל-הים, השיב בבוז: "מהי המסורת הזאת? בסך-הכל: שתיית רום, מעשי-סדום ועונש מלקות."

ח"כ השבוע

האיש שהרגיז

את כולם

בדרך כלל איכותו הח"כים החדשים והצעירים, שנכנסו לכנסת השביעית. רובם נתגלו כעסקנים אפורים, אנשי מנגנון הוולכים בתלם, חריפים ומעניינים פחות מן הווקים שולקו עליהם.

גדעון פת הוא חדש גם לגבי חודשים אלה. הוא נכנס לכנסת רק אחרי מותו של אריה בן-אליעזר. עד כה לא דיבר הרבה במליאה, ונאומיו היו מוקדשים לענייני כלכלה. פת הוא גבר בעל הופעה נאה, והוא יודע בכנסת בכך עשירים, תושב סביון, איש-חסותו של יוסף ספיר. הובטח לו, כך נאמר, שיתמנה לסגנו של שר-המיסטר-ההתעשייה - אולם יוסף ספיר נאלץ לפרוש מן הממשלה לפני שהעניין יצא לפועל.

השבוע הפתיע פת את הכנסת כולה בנאום אמין, חריף והגיזון ביותר, שנאמר בקול שקט, מן הסוג שהושמע עד כה בכנסת רק בפי סיעתנו. הוא אמר שמשרד-הדתות

גדעון פת

מיותר לחלוטין, שכל מעשיו הם קנוניות חשוכות, שבחרת הרב שלמה גורן כרב ראשי בתל-אביב היתה מעשה-מיר"מ, מה, ועוד.

כשסיים את דבריו, קרא לי אחד משכני, איש ע"מ: "מה נשאר לך עוד להניד?"

מוכן שנשאר, כי פת לא יכול היה להסיק את המסקנה ההגיונית מדבריו, ולדרוש את הפרדת הדת מן המדינה. לעומת זאת הביטח שסיעתו תורוש את ביטול משרד הדתות - ולא ברור איך יסכילו לכך הסידרה-התקציבית של חרות. כמו אסתר רזיאל-גאור בנימין הלוי.

בכלל, הופעתו של פת מפגינה, בעצם אישיותו ודעותיו, את המרחק הגובר והולך בין שני חלקי גח"ל - ומחוקת את הדעה הנפוצה בכנסת כי גח"ל יתפרק ערב הבחירות הבאות, או למחרתן.

ואכן - מה משותף לצעיר מתקדם, חופשי, בעל השקף פת-עולם ליברלית ומתון בענייני ישראל-ערב כמו פת - ולקנאות חשוכה כסוגה של רזיאל-גאור, האפוסה מיסטיקה לאימנית-דתית-ריאקציונית, או לסיגנון הבורבאסטי של איש כמו חיים לנדאו?

מוכן שכל חברי הכנסת שנאמו אחריו, מלבד יגאל הורוביץ מע"מ ואני, גינו את פת בחריפות, כשעולה על כולם (ועל מי הוא לא עולה?) מרדכי סורקס. למשל: "יצחק קורן (המערך): לצערי התחיל הדיון בסון של זעם. ששמנו סקירה טובה של שר-הדתות, שאין לו מה להתבייש במאזן פטולותיו. אני מקווה שסיעת גח"ל לא תפרט את דבריו של חבר-הכנסת פת כאחד הכתבים ה-מרכזיים שלה. דברי חבר-הכנסת פת פגעו בכבוד הכנסת

אורי אבנרי: במה הם פגעו בכבוד הכנסת? **יצחק קורן:** אני מדבר באופן אישי. דבריו פגעו בי. אך נדמה לי שהחל מהשבוע יקשיבו ח"כים רבים יותר, בעניין רב יותר, למה שיש לומר לח"כ הצעיר מסביון.

30 הדקות של

עזר וייצמן

לפעמים יכול רומאן בלשי להתהבא בשאלתה ישנה. הנה: למשל, שאלתה שהגשתי למחרת התאונה, שבה היה מעורב עזר וייצמן:

לפי העיתונות, שכב הקשיש שנפגע על-ידי מכונית הנהוגה בידי מר עזר וייצמן, כ-45 דקות, עד אשר הגיע אמבולנס למקום התאונה.

רצוני לשאול:

(1) אם יש אמת בדיעה הנ"ל? (2) אם הידיעה נכונה - מה הסיבה למשך הזמן הרב שחלף מאז הפגיעה עד אשר הגיע האמבולנס, ש-לפי העיתונות הוזמן מיד לאחר הפגיעה?

השביעי השיב ויקטור שטייט, שר-הבריאות, לשאלתה: (1) התשובה חיובית. (2) לפי רישום ענף התנועה של המשטרה, קרתה התאונה בערך בשעה 18.30, אולם לדברי היומנאי, רישום הזמן אינו מדוייק.

לאחר בירור שערך משרד רדי בנדון, נמצא כי בתח"ת נתנגד דוד-אדום בהרצ"ל ליה נתקבלה הודעה על התאונה בשעה 19.00, אך מכיוון שלא נמצא בי תחנה אמבולנס, פנו ל-תחנה בכפר-סבא.

עזר

היו"ר ראובן ברקת: שאלה נוספת לח"כ אבנרי. **אורי אבנרי:** מן התשובה מתקבל כאן הרושם, שהסידורים היו בסדר מהרגע שהגיעה הקריאה לתחנת מנג'דויד-אדום. אך לא מוסבר מדוע חלפה מחצית השעה מהרגע שהאיש נפגע, ועד לרגע שהגיעה הקריאה לתחנת מנג'דויד-אדום. האם נערכה חקירה?

ויקטור שם-טוב: בשאלתה שהגשתי ציינת ששב"ר ארבעים וחמש דקות מאז נתקבלה הידיעה. לא ציינת איפה נתקבלה הידיעה. יש פה שוני בין מה שכתוב ביומן המשטרה, שעה 18.30, שלדברי היומנאי מופיעה שם שעה לא מדוייקת, לבין שעת קבלת הידיעה בתחנת מנג'דויד-אדום בהרצליה, שעה 19.00. עד שהידיעה נמסרה לכפר-סבא, היתה השעה 19.10. לך וחשב כמה זמן צריך לנסוע אמבולנס מכפר-סבא למקום התקרית. מבחינת לוח הזמנים, הזמן סביר.

רציתי לשאול עוד שאלה בקריאת-ביניים: האם המשטרה אינה מודיעה אוטומטית למנג'דויד-אדום על קבלת הודעה על תאונה?

אך היו"ר השתיק אותי - כי אין זכות לשאלה נוספת שניה. אך נדמה לי שהשאלה מדברת בעד עצמה. ואני מקווה ששר-הבריאות שמע אותה.

מי ילמד

כשהאח רעב?

כאשר הביא שר-החינוך יגאל אלון, בפני הכנסת הצעת-חוק שבאה לדחות חלקית את הגשמת חינוך-החובה לכיתה ט', לא העז איש מהקואליציה להתנגד. בניגוד למינהגו, נקטתי הפעם נימה אישית יותר: **אורי אבנרי:** מהות המישטר, וכל מישטר, נקבעת על-ידי סולם העדיפויות שלו, ולא על-ידי כוונותיו.

במדינת ישראל, שבה אין ראש-הממשלה הוא גם שר-החינוך והתרבות, אפשר היה לחשוב שהחינוך תופס מקום ראשון בעדיפויות של המישטר. אין זה כך. אהנו צושים הרבה למען החינוך; איננו עושים מספיק למען החינוך.

... אני רגיש מאוד, באופן אישי, לבעייה זו. איני יודע אם אני היחיד או כמעט היחיד בכנסת זו, שלא גמר בית-ספר יסודי. נאלצתי לפרוש מבית-הספר אחר שבע כיתות, מסיבות כלכליות, ולכן אני רואה את הבעייה קצת אחרת מכפי שרואים אותה הפקידים של משרד-החינוך.

איני חושב שדי במתן חינוך חילוני. לא פרשתי מבית-הספר משום שלא יכולתי לשלם שכר-לימוד בכיתה ח'. גם אז לא היה שכר-לימוד בכיתה ח'. הבעייה היא שילדים של משפחות עניות צריכים ללכת לעבוד, כדי להשתתף בכרי גט המשפחה; אין להם לב לשבת בבית-הספר כאשר הילדים היותר-קטנים רעבים לחם, כאשר ההורים עובדים עבודה מפרכת ושוברת-גב לפרנסת המשפחה.

... הבעייה של חינוך-תורה-חינם היא של מתן גמול ל-משפחה על אובדן כוח-הפרנסה של הילד, הנער, עד גמר האוניברסיטה.

אם אהנו רוצים לפתור את הבעייה הזאת, שהפותרים השחרים מייצגים אותה במידה מסוימת, או לפחות מבי-אים אותה לתודעתנו, כי אז עלינו להבין שאהנו מוכרחים לדבר את בני הווכחים האלה להמשיך בלימודים, לא רק בבית-הספר היסודי, לא רק בכיתות ט', י, י"א, כי אם עד גמר בית-הספר התיכון ומשם הלאה עד לאוניברסיטה.

הקבוצה המנהיגה של הווכחים לא יכולה לחייב לבוא מוכ-תוכה. אהנו ווכחים להביא לכך שילדים מחוגים ומכי-שנים בציבור זה יגמרו את האוניברסיטה, ולשם כך לא די במתן חינוך חינם, כי חינוך החינם צריך לכלול גם מתן אפשרות לשפחה לפצות את עצמה על אובדן כוח הפר-נסה של הילד, של הנער, של האיש הצעיר.